

La formació professional, poc valorada per la societat, no ha servit perquè els joves s'incorporessin a les empreses, més enllà de fer-hi pràctiques.

Generació perduda

La desocupació juvenil als Països Catalans frega el 50%. L'estat espanyol és líder en desocupació a la UE i, lluny de contenir-la, creix cada mes. El sistema educatiu, el model productiu d'escàs valor afegit i un mercat laboral cada vegada més precari en són les causes.

El benjamí dels Aznar-Botella té 24 anys i acaba de rebre una oferta del grup financer britànic Citibank. Llicenciat en administració i direcció d'empreses en una universitat privada l'estiu del 2011 –tres anys després del que li correspondria sobre el paper–, té al seu currículum professional haver estat becari al Banc Santander d'Emilio Botín, casualment, íntim amic de l'ex-president espanyol. Aquest jove començarà una fulgurant carrera professional a Londres, i no

pas actualitzant llibretes d'estalvis. Hi tindrà un càrrec de responsabilitat.

En el món real, els joves entre 16 i 25 anys no reben ofertes d'aquesta mena, encara que –com el fill de José Maria Aznar– tinguin una titulació universitària i, a més a més, parlin llengües estrangeres i ja s'hagin bregat en el món laboral. El març del 2012, la desocupació en aquesta franja d'edat fregava el 50% als Països Catalans. Les Illes van al capdavant, amb un 51,9% de joves sense feina; al País

Valencià el percentatge és del 50% i al Principat un 47,97% dels joves no tenen feina. La mitjana de l'estat espanyol és del 50%, si bé seria més elevada si no s'hi computés Euskadi i Navarra, amb una taxa que tot just si arriba al 24%. A la UE només dos de cada deu joves entre 16 i 25 anys són desocupats. La diferència és abismal, com també ho és en el total. L'estat espanyol és líder en desocupació, un 23,6%, mentre que la mitjana europea és del 10,2%, el pitjor percentatge des de l'any 1997.

A banda del cas espanyol, els augments més elevats de la UE registrats durant aquests últims dotze mesos han estat a Grècia (on s'ha passat del 14,3% al 21%) i a Xipre (del 6,7% al 9,7%). A l'altre costat de la balança, Àustria (4,2%), els Països Baixos (4,9%), Luxemburg (5,2%) i Alemanya (5,7%) demostren que la crisi econòmica no implica necessàriament una desestructuració del mercat laboral.

Què ho fa, que la desocupació s'hagi desbocat d'aquesta manera a l'estat espanyol fins a esdevenir-ne líder en una UE de 27 membres?

La bombolla immobiliària va arrossegar molts joves a deixar els estudis per una feina al sector.

El totxo, una altra vegada. La bombolla immobiliària no tan sols va esclatar a la cara de promotors, entitats financeres i clients hipotecats. També els joves van ser-ne víctimes. Seduïts per l'oferta d'un sou aleshores atractiu —prop de 1.500 euros de mitjana—, molts estudiants, sobretot de formació professional, van deixar plantats els estudis per a incorporar-se al mercat laboral. Un dels problemes greus de l'estat espanyol que explica aquest índex de desocupació juvenil tan alt és el model productiu, basat en la construcció i el turisme de sol i platja, quasi sense valor afegit per a competir amb els altres països.

“Ens falten empreses amb valor afegit i més turisme de qualitat. La diferència fonamental amb Alemanya i Finlàndia, per exemple, és la inversió que fan en investigació i recerca, un 3,5%, mentre que a l'estat espanyol representa un 1,5% del PIB. A Finlàndia, Nokia dona feina a molta gent jove i preparada, mentre que aquí, Repsol, Telefónica i més multinacionals han creat feina fora del país i de poca qualitat. Aquests plantejaments s'han acabat pagant”, lamenta Daniel Garcia, portaveu nacional de l'Avalot-Joves de la UGT de Catalunya. De fet, des que va esclatar la bombolla immobiliària, coincidint amb la crisi financera i econòmica, que la desocupació juvenil va començar una escalada vertiginosa a casa nostra. A tall d'exemple, el darrer trimestre del 2007, al Principat hi havia un 13,89% de desocupació juvenil, que

el 2008 va atènyer el 26,52%. Un any després, s'enfilava fins al 38,18%, i el 2010 encara creixia d'un punt. El 2011 hi va tornar a haver una punta de desocupació: 47,93%.

Fracàs escolar elevat. Una altra dada esfereïdora reforça aquest imant en què es va convertir el totxo i el sector de l'hoteleria en època de vaques grasses: entre el 2003 i el 2007, el 31% dels joves entre 18 i 24 anys havien deixat els estudis sense haver obtingut el graduat de l'ESO. També en el cas del fracàs escolar, la taxa espanyola duplica la mitjana europea. En el context actual, amb un model productiu que ja no es basarà en la construcció, si trobar una feina esdevé un calvari per a un universitari, per a un jove sense formació significa abocar-se a feines poc qualificades, sense estabilitat i amb retribucions baixes. Ras i curt, creix notablement el risc d'exclusió econòmica i social del jovent.

Els universitaris no tenen pas la vida resolta. Dels titulats que van obtenir la llicenciatura el 2007 només el 8% eren desocupats el 2011, segons dades de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya —en aquesta mitjana, els més afectats provenen

de l'àrea d'humanitats, amb un 13% de desocupació, i els que menys, els relacionats amb la salut, amb un 5%. Malgrat això, sovint les feines que duen a terme no requereixen la formació cursada. Si més no, hi ha una dada positiva: la meitat dels joves que no tenen feina han decidit de continuar formant-se per a millorar el currículum. Tanmateix, també hi ha joves que ni estudien ni treballen, per decisió pròpia en el primer cas i no sempre en el segon. Despectivament anomenats *ni-ni*, aquest col·lectiu representa a Catalunya menys d'un 20% dels joves desocupats, i a l'estat espanyol la xifra s'enfila fins a gairebé el 50% dels desocupats.

El rellotge de sorra. El model productiu del totxo i un sistema de formació professional amb una escassa transmissió al món de les empreses, ha donat lloc a un rellotge de sorra en el sistema educatiu. Com explica Daniel Garcia, “joves amb molta formació no han pogut trobar una sortida en un model productiu que no cerca l'excel·lència i la innovació; per això tenim enginyers mileuristes. En aquest context, es produeix la fugida de professionals qualificats cap a països com ara Alemanya o el Canadà, on les condicions laborals i les perspectives socials són dignes”. A la part baixa del rellotge, joves sense formació que van plegar d'estudiar atrets per les feines ben remunerades que no requerien qualificació acadèmica, i que ara es troben totalment estancats en el mercat. I al centre, la formació professional, milers de joves amb qualificacions tècniques que no poden entrar al mercat de treball. “Després d'un període de pràctiques en una empresa, i quan ja són ben formats, agafen un altre becari perquè faci la feina”, lamenta el portaveu sindical.

Els sindicats denuncien un dèficit estructural en aquesta part central del rellotge de sorra, motivat pel fet que “la FP mai no ha tingut prestigi i les administracions no han vetllat perquè sigui un vas comunicant amb les

La desocupació juvenil ha passat del 13,89% el 2007 al 50% el 2012. Els qui treballen, sovint fan feines no qualificades

Manifestació del 29M contra la reforma laboral del PP, que abarateix els acomiadaments.

empreses. La formació professional dona valor afegit a la mà d'obra, però el nostre model productiu se centra en productes manufacturats que es puguin fer com més barats millor. I aquí no es pot competir amb uns altres països, que fan dúmping social i ambiental. O es canvia el model, o no ens en sortirem mai", sentència Daniel Garcia.

A banda del model productiu de l'economia espanyola i del sistema educatiu, la legislació laboral tampoc no afavoreix l'entrada de joves al mercat de treball en condicions dignes. La reforma laboral proposada per l'executiu espanyol facilita els acomiadaments i deixa indefensos els treballadors en cas de reduccions salarials, canvis d'horaris laborals, etc. si l'empresa ho troba convenient. Paral·lelament, introdueix noves bonificacions per a les empreses, que tindran una bonificació en la quota de la seguretat social fins a 3.600 euros si contracten indefinidament joves entre 16 i 30 anys durant tres anys. A aquesta xifra s'hi afegiran 1.200 euros per cada any d'antiguitat del jove treballador. Però la trampa és clara: la llei no diu res respecte a les condicions de contractació del jove, que, segons els càlculs dels sindicats, ja cobra "menys de mil euros, i va camí d'estancar-se entre 700 i 800 euros". Fent comptes, doncs, l'empresari arreplega bonificacions per a contractar joves, però en canvi no té cap exigència de condicions salarials dignes, i pot despatxar el treballador amb una indemnització mínima.

El 2006, l'estat francès va aprovar la llei del primer contracte, que establia unes condicions salarials i laborals pèssimes per als menors de 26 anys, que preveia l'acomiadament lliure i un període de prova de dos anys. Segons l'executiu francès, la normativa atorgaria més flexibilitat als empresaris, que podrien contractar més fàcilment. Es va calcular que la taxa d'ocupació juvenil creixeria d'un 20%. Les protestes multitudinàries al carrer van obligar el president francès, Jacques Chirac, a derogar aquella llei.

El maig del 2011, el Fons Monetari Internacional ja va titllar de "cas extrem" la taxa de desocupació juvenil a l'estat espanyol, i destacà que països com Alemanya o Noruega amb prou feines si havien pujat d'unes dècimes l'índex de desocupació d'ençà de la crisi. L'FMI remarcava com a principal causa d'aquesta situació la gran escletxa entre la formació dels joves i les oportunitats laborals. L'organisme internacional reconeixia que els empresaris espanyols no valoren prou el capital humà, motiu pel qual els cervells fugen de l'estat espanyol a països on sí que són valorats. Això descapitalitza el mercat espanyol amb vista a una futura recuperació econòmica.

La desocupació dels joves no és tan sols una pèrdua econòmica. L'impacte va molt més enllà. S'alça l'espectre d'una generació perduda.

Gemma Aguilera

Mercat i política

Muriel Casals

Impostos i inversió

La necessitat d'ajustar els pressupostos públics fa que els responsables de la política econòmica dels diversos països proposin accions per a fer créixer els ingressos que complementin les dures mesures de reducció de la despesa que han decidit d'aplicar.

Com sabem, reduir les partides de despesa pública afecta la popularitat i, per tant, les perspectives electorals; però actuar pel costat dels ingressos –que vol dir intensificar la pressió fiscal– tampoc no acostuma a ser popular.

No és estrany que el debat se centri en aquells impostos que afecten un nombre petit de contribuents i, d'una manera natural, es planteja que on s'ha de posar més pressió és sobre les persones més riques, és a dir, sobre aquells que gaudeixen de privilegis.

Però, afavorits pel joc del mercat, a vegades aporten riquesa al país i cal evitar de fer-los fugir amb uns impostos que apareguin com un càstig a l'èxit econòmic.

Les diverses visions depenen de la consideració que té la riquesa a cada país, més que no pas de la ideologia.

El govern britànic ha reduït del 50% al 45% l'impost per la franja més alta d'ingressos, mentre que el candidat Hollande proposa que el marginal per les rendes més altes arribi al 75%.

L'any 1916 el ministre espanyol Santiago Alba va proposar de gravar amb un impost extraordinari els beneficis obtinguts gràcies a la Primera Guerra Mundial; el polític català Francesc Cambó, en canvi, distingia entre les "rendes rendades" i les "rendes guanyades" amb un argument clar: si es vol animar l'activitat econòmica no es pot tractar de la mateixa manera el resultat de l'especulació que els beneficis que s'invertiran.

UAB